

Evanjelická Bratislava

3

.....
október
2011

Ústredným motívom erbu ECAF je Lutherova ruža, vysvetlenie ktorej nám zanechal Martin Luther a je nasledovné: Čierny kríž stojí v srdci, ktoré má svoju prirodzenú farbu. Kríž ma má stále upomínať, že viera v Ukrižovaného nás činí blahoslavenými. Lebo, keď sa verí zo srdca, tak je to spravodlivé. Hoci je to čierny kríž, ktorý umŕtvuje a pôsobí tiež biedu a bolesť, predsa ponecháva srdcu jeho červenú farbu, neničí ho, neusmrcuje, ale oživuje. Lebo spravodlivý žije zo svojej viery, a síce z viery v Ukrižovaného. Takéto srdce stojí uprostred bielej ruže, aby sa ukázalo, že viera prináša radosť, potechu a pokoj, teda také srdce sa dostáva do bielej radostnej ruže, lebo biela farba je farbou duchov a všetkých anjelov. Ruža stojí v nebovomodrom poli, pretože taká radosť v duchu a vo viere je počiatkom budúcej nebeskej radosti, už teraz vnútorne uchopenej, nádejou privlastnenej, ale ešte nie zjavenej. A v takomto poli je zlatý prsteň, pretože taká blaženosť v nebi trvá večne a neobsahuje ju nijaká zem a je vzácna nad všetky radosti a hodnoty, ako zlato je najdrahší a najvzácnejší kov.

„Pozri sa: dnes som ťa ustanovil nad národmi a kráľovstvami, aby si vytŕhal a rúcal, hubil a búral, aby si staval a sadil.“ Jeremiáš 1,10

Milí bratia a sestry,

dôvody, ktoré v 16. storočí viedli nutnosti reformácie, nespočívali len v poblúdení cirkvi. Mali aj množstvo politických a sociálnych príčin. Korupcia, materializmus, nízka kultúrna a vzdelanostná úroveň duchovenstva spôsobila, že bolo potrebné zakročiť radikálne.

Od dňa, kedy Martin Luther pribil na bránu Wittenberského chrámu 95 výpovedí proti odpustkom, uplynie onedlho 5 storočí. Vďaka horlivej viere, poznaniu, ale aj mnohým obetiam v časoch útlaku a prenasledovania hýbali evanjelici dejinami. Písali históriu, na ktorú môžeme byť právom hrdí. Zdá sa však, že ich ambície byť otvorenými neustálej obnove – semper reformanda – teda vystavení nárokom Božieho slova a Božieho Ducha k premene jednotlivcov a celej spoločnosti, dnes akosi nezvládame naplňať.

Výsmech Boha v ponížovaní ľudskej dôstojnosti je v našej modernej spoločnosti stále aktuálny. Na rozdiel od stredoveku má len rafinovanejšiu, sofistikovanejšiu podobu. Skrýva sa za sebaisté postoje, uhladené gestá. Chýbajú jasné prorocké hlasy, že ak sa nespamätáme, nedopadneme dobre.

Reformačný dôraz na poctivé štúdium Písma, ale aj na vzdelanosť, svedectvo, ktoré si nevystačí s citovaním biblických veršikov, ale dôsledne vnáša Kristove hodnoty tam, kde sú ľudia povolani žiť a pracovať, ohrozuje povrchnosť. Bola by

veľká škoda, keby sme bez poznania vlastnej histórie a kultúry unikali k závislosti od momentálnych zážitkov a vystačili si s tým, aby sme sa v spoločnosti, ktoré vieru prežíva a vyznáva rovnako ako my, dobre cítili.

Diskusie, ktoré sa v lete rozpútali v našom cirkevnom týždenníku, vynesli na povrch dlho nepomenované a obchádzané témy, čo sa žiaľ hneď prenieslo aj do jedného z mienkotvorných denníkov pod nelichotivým titulom kuvikajúcim o rozpade ECAV na Slovensku.

Je to pre nás evanjelikov veľké meno. Výzva, aby sme sa v mene falošného upokojovania nestávali neschopnými priamych postojov a neumlčovali tých, ktorí sa odvážia byť kritickí, klásť otázky, prejaviť pochybnosť, či iný názor.

Som presvedčená, že ak sa preberieme, môže aj rozvírenie len zdanlivo pokojných vôd vieroučných postojov našej cirkvi priniesť osvieženie pre všetkých. Pán Boh totiž používa aj hlasy ľudí, ktoré nás vyrušujú, hnevajú. Práve v nich môžu byť ukryté odpovede na mnohé otvorené problémy a boľavé otázky.

Prorok Jeremiáš sa musel vydesiť, keď počul pri svojom povolaní poverenie, aby vytŕhal a rúcal, hubil a búral. Boží súd prichádza, „pretože od najmenšieho po najväčšieho všetci sú ziskuchtiví, od proroka až po kňaza všetci sa dopúšťajú klamu. A ľahkomyselne liečia rany môjho ľudu. Hovorí: Pokoj, pokoj! Ale niet pokoja!“ (Jer 6,13.14)

Všetci túžime po pokoji. Nie však „cintorínskom“, ktorý problémy prikryje, zamlčí. Prahne po pokoji, ktorý bude stáť na pevnom základe, na každodennom

nej pokore každého z nás pred Bohom a z nej vyplývajúcej úcte pred človekom s iným názorom.

Ak sa pokora začne uplatňovať v našej vzájomnej komunikácii v písomnej i ústnej podobe, v rozhovoroch po službách Božích, ale aj na zasadnutiach presbyterstiev a konventov, budeme vedieť uchopiť príležitosť ujať sa prorockého úradu. Je čas, aby sme prestali tolerovať populistov a tlieškať tým, ktorí sľubujú viac ako dokážu splniť. Je čas, aby sme za svoje myslenie a konanie prevzali zodpovednosť. Pred ľuďmi, ale hlavne pred Bohom. Stávať a sadiť dobré – Božie dieło sa podarí len na dobrom základe. Na hodnotách, ktoré nestačí prezentovať, treba ich žiť.

V tomto čísle Evanjelickej Bratislavy nájdete:

- homíliu brata farára Greša a článok o znovuobjavení poslania hudby v Službách Božích od sestry Michalkovej, ktoré prinášajú svieže myšlienky o starých témach a vedú k nevyhnutnosti premýšľať o súčasnom dianí v nových súvislostiach
- názory súčasníkov v cirkvi aj mimo nej o tom, čo je potrebné obnoviť
- 20. výročiu znovuotvorenia Evanjelického lýcea sa venuje Prof. Kišš
- informáciu o vyučovaní náboženstva v školách dnes
- recenzie, krížovku a spomienky na letné prázdninové aktivity, ktoré osviežia vážne úvahy nadhľadom a pripomenú, že stále máme Bohu za čo ďakovať
- vízie predsedajúcich farárov všetkých troch dcérocirkví o tom, aké úlohy vnímajú ako priority. Očakávame, že nové organizačné usporiadanie prinesie v každej z troch dcérocirkví – v Dcéro-

cirkvi Konventná, Legionárska aj Dúbravka rozvinutie duchovnej služby. Umožní nám zamerať sa na definované ciele, ktoré dajú v menšom spoločenstve stanoviť presnejšie na základe konkrétnych potrieb.

Informácie k daniu v matkocirkvi

Príslušnosť k jednotlivým dcérocirkvám je daná trvalým bydliskom, ale aj Vaším rozhodnutím, bratia a sestry, v ktorej z troch dcérocirkví nachádzate svoj duchovný domov, za ktorú chcete niesť zodpovednosť. V prípade, že ste sa do Cirkevného zboru prihlásili pred prijatím nového štatútu a teda aj organizačných zmien, prosíme, aby ste svoje rozhodnutie patrilo do Dcérocirkvi inde ako podľa trvalého bydliska patríte, prejavili vyplnením farebných lístkov v kostole svojej Dcérocirkvi (ak ste tak ešte neurobili).

Štatút, ktorý sme prijali 6. 3. 2011 na konvente v Dúbravke, bude potrebné prepracovať podľa uznesení Osobitného senátu Generálneho súdu do súladu s platnými Cirkevnoprávnymi predpismi.

Stavebné práce v budove Evanjelického domu starostlivosti pokračujú. Hovorí o dátume otvorenia Domu seniorov v ňom si zatiaľ netrúfam, no vyjadrujem presvedčenie, že sa budúci zriaďovateľ a prevádzkovateľ – Evanjelická diakonia hneď po skončení rekonštrukcie ujme svojej úlohy.

Vďaka Pánu Bohu, a výdatnej pomoci bratov Pátala, Rybára, Šebestu a Kováča prebieha rekonštrukcia strechy Starého lýcea, do konca kalendárneho roka by mala byť ukončená.

Plánovaná oprava organu vo Veľkom kostole, ktorú má vykonať firma Rieger Orgelbau GmbH z Rakúska sa presúva

na január 2012, čo spôsobil časový posun stavby nového organa v Redute.

Od januára 2012 by mali byť všetky dcérocirkvi pripravené na **samostatné hospodárenie** – hospodársky výbor pod vedením brata Popíka pripravuje podklady aj pravidlá.

Sme povolaní byť Božími poslami, prorokmi. Sme povolaní tlmočiť evanjelium v praxi vo svojich rodinách, spoločenstvách, na pracoviskách. Modlime sa, aby

sme to poverenie zvládali lepšie ako doteraz.

Bolo by výborné, keby sme sa k duchovnému i materiálnemu dedičstvu predkov postavili vo viere, ale aj plnej zodpovednosti. Nech nám Pán Boh pomáha pochopiť, že jedno bez druhého nemôže existovať.

ANNA POLCKOVÁ
predsedajúca zborová farárka

SME AKCEPTOVANÍ (Rímskym 3, 21 – 31)

Medzi hlavné myšlienky Reformácie patrí učenie o ospravedlnení. Pochádza z Biblie a v Reformácii bolo znovu objavené. Pán Boh ospravedľňuje, to znamená: ako spravodlivého prijíma človeka, ktorý je hriešny. Ospravedľňuje nás zadarmo, z milosti, bez našich zásluh. Ospravedľňuje nás pre vykupiteľské dieľo Pána Ježiša Krista. My toto ospravedlnenie máme prijať vierou.

Jeden teológ to vyjadril takto: Máme (vierou) akceptovať, že sme (Pánom Bohom) akceptovaní, hoci sme (pre svoje hriechy) neakceptovateľní.

Ak vierou naozaj prijímeme ospravedlnenie, ktoré nám Pán Boh z milosti ponúka, ak naozaj akceptujeme, že sme akceptovaní, spôsobí to v nás bytostnú premenu, staneme sa novým človekom. Ak by sme ostali nezmenení, znamenalo by to, že naša viera je sebaklamom.

Zacheus (Lukáš 19, 1 – 10) bol z Božej milosti ospravedlnený, akceptovaný, keď sa mu Pán Ježiš zo svojej iniciatívy po-

núkol za hosťa: „Zacheus, zostúp rýchlo, lebo v tvojom dome musím dnes zostať.“ Zacheus prijal ponuku ospravedlnenia s vierou: „A zostúpil rýchlo a prijal Ho s radosťou.“ V tej chvíli sa z neho stal nový človek s ďalekosiahlymi dôsledkami: „Pane, polovicu majetku dávam chudobným...“ Pán Ježiš potvrdil pravdivosť celej tejto udalosti: „Dnes sa stalo spasenie tomuto domu.“

V stredoveku žili ľudia pod tlakom strachu z večného zatratenia. Riešenie hľadali v „dobrých skutkoch“: púte k relikviám, odpustky, atď. Luthera trápila otázka: Ako nájdem milostivého Boha? – Odpoveďou na tento strach stredovekého človeka bolo poslanstvo o ospravedlnení.

Dnes je v popredí iný strach a úzkosť: Strach z nezmyselnosti, z nezmyselnosti sveta, z nezmyselnosti osobného života. Odpoveď na tento strach je tá istá: Ustrašený človek, Boh ňa akceptuje, preto tvoj život má zmysel aj uprostred chaosu zdanlivej nezmyselnosti. A ty, ako no-

vý človek, môžeš v mori nelásky konať Božie dielo lásky a spravodlivosti. Tým potvrdíš, že si si vierou osvojil ponuku Božieho ospravedlnenia.

Časy sa menia. Posolstvo Reformácie zostáva vždy aktuálne.

DOC. JÁN GREŠO
námestný farár,
Dcérocirkev Legionárska

PRIORITY VNÚTROMISIJNEJ PRÁCE DCÉROCIRKVI KONVENTNÁ

Vzhľadom na to, že sa takmer všetky aktivity okrem Služieb Božích po desaťročia sústreďovali v týždni do zborových miestností na Legionárskej, bolo aj potom, keď sme Staré lýceum dostali do užívania, nereálne očakávať, že sa rovnaké množstvo spoločenstiev vykreuje okolo nového centra.

Pravidelne sa v ňom začali stretávať tí, ktorým zmeny nerobia problém, ale radosť: dorastenci, deti na besiedke, istý čas „odrast“ a bratia a sestry, čo po skončení Služieb Božích radi zdieľali myšlienky z kázní či dojmy z hudby – alebo nadväzovali kontakty pri šálke kávy alebo čaju.

Vo viere, že sa nám v našej Dcérocirkvi podarí vytvoriť priestor pre všetkých – malých aj veľkých, silných aj neistých sme do služby v presbyterstve pozvali ľudí schopných a ochotných niesť zodpovednosť za určité oblasti práce – kantorov, kurátorov, presbyterov poverených vedením hospodárskeho, revízneho, bohoslužobno misijného a diakonického výboru i tých, ktorí majú vôľu a kompetencie rozvinúť prácu s deťmi a mládežou, kontakty s nemecky a maďarsky hovoriacimi členmi zboru.

Na to, aby sme okrem pravidelných Služieb Božích, biblických hodín slovenských aj maďarských, stretnutí detí

na besiedke, konfirmačných príprav, mladšieho a staršieho dorastu, čitateľského klubu, tvorivých dielní pre deti, nedeľných ranných modlitebných stíšení, mládežníckych stretnutí – STOPKY, rečí pri stole, koncertov a tvorby T mali čas, silu a kapacitu pre ďalšie aktivity, potrebujeme obsadiť jedno voľné farárske miesto. Zatiaľ nám v tom bráni skutočnosť, že farársky byt na Konventnej je stále obsadený. Neradi by sme zase skúšali, koľko farár s rodinou vydrží bývať v provizórnych podmienkach. (Nebolo to tak dávno, čo to niektorí po istom čase trpezlivosti vzdali.) Rozumnejšie sa nám javí zvládnuť to teraz tak dobre ako sa len dá so sestrou farárkou Erikou Hlačokovou a s pomocou ochotných priateľov: L. Muntága, F.Ábela, M. Prášilovej a M. Frankovej.

Ako priority práce v dcérocirkvi vidíme v nasledujúcom období zriadenie neziskovej organizácie pre často žiadanú profesionálnu opatrovateľskú službu v rámci zborovej diakonie. Viacerí bratia a sestry, ktorí kvôli veku alebo zdravotným problémom nemôžu prichádzať na Služby Božie, radi privítajú duchovnú podporu, ale aj konkrétnu starostlivosť – službu lásky v domácom prostredí.

Bohoslužobný život si tiež žiada väčšiu pozornosť. Ak chceme každú nede-

Ľu všetci spolu sláviť Kristovo vzkriesenie, zvestovať živé, aktuálne evanjelium v Slove, hudbe a modlitbách, potrebujeme do ich prípravy zapojiť viacerých ordinovaných aj neordinovaných. Hlavné, ale aj detské a mládežnícke Služby Božie sú dôležitým misijným poľom, ktoré nesmieme zanedbať. S kvalitnou prípravou Služieb Božích súvisí aj túžba vytvoriť spevokol.

Ďalšou oblasťou je lepšia komunikácia a spolupráca s Evanjelickým lýceom a Evanjelickou bohosloveckou fakultou, aby vzdelávacie programy neprebiehali v izolácii od cirkevnozborového života, ale mohli doň prinášať bohatstvo svojich darov žiaci, študenti, rodičia aj učitelia.

V hospodárskej oblasti je pred nami okrem koordinácie prác pri obnove strechy Starého lýcea oprava organu vo Veľkom kostole a tiež oprava rozpadávajúceho sa múru okolo areálu našich kostolov.

Pracujeme na vytvorení efektívnej fungujúcej správy areálu Konventná - Panenská a vítame každý podnet a pomocnú ruku. S pomocou Božou veríme, že sa nám to podarí, aby sme vytvorili prostredie vhodné pre napĺňanie duchovných cieľov našej dcérocirkvi.

Anna Polcková a Stanislav Gajdoš
predsedníctvo
Dcérocirkvi Konventná

PRESBYTERI DCÉROCIRKVI KONVENTNÁ

ANNA POLCKOVÁ
Predsedajúca farárka
Dcérocirkvi Konventná

STANISLAV GAJDOŠ
Dcérocirkevný dozorca

ERIKA HLAČOKOVÁ
farárka
Dcérocirkvi Konventná

FRANTIŠEK ÁBEL
Predseda Bohoslužobno
vnútromisijného výboru

ANNA DOJČANOVÁ
Presbyterka poverená prácou s deťmi a mládežou

RUDOLF HORVÁTH
Kantor Malého kostola

**JÁN VLADIMÍR
MICHALKO**
Kantor Veľkého kostola

**IVANA
SABANOŠOVÁ**
Kantorka - dirigentka

ZOLTÁN SAMARJAY
Presbyter poverený starostlivosťou o nemecky a maďarsky hovoriacich členov CZ

EVA STOHLVÁ
Presbyterka poverená prácou v zbrorovej diakonii

MICHAL ŠEBESTA
Prvý kurátor – kurátor Veľkého kostola; Zástupca dcérocirkevného dozorcú

MARTIN ŠTEFEK
Predseda Hospodárskeho výboru

ONDREJ VALENTKO
Kurátor Malého kostola

NÁVRH VÍZIE A STRATÉGIE DCÉROCIRKVI LEGIONÁRSKA

Naším cieľom je, aby zbor bol miesto príjemné a vábne, kam ľudia budú radi chodiť a bude sa tu zvestovať evanjelium Pána Ježiša Krista slovom i skutkom formou, ktorá ich dokáže osloviť.

Chceme byť misijný zbor, v ktorom bude priestor pre zapojenie a oslovenie všetkých generácií.

Smerom navonok vidíme misiu ako:

Otvorenie sa okoliu, vnímame, že máme svoje miesto ako zbor v širšom centre hlavného mesta, do ktorého naviac prichádzajú ľudia pracovať a študovať. V nedelu preto ponúkame Služby Božie, ktoré pripravuje zbor ako spoločenstvo, rodina Božích detí a máme snahu, aby tu domov našli aj prichodzí. Žijeme v mieniacom sa čase, ktorému majú zodpovedať formy zvestovania posolstva o Tom, ktorý sa nemení a je „ten istý večera, dnes i naveky.“ (List Židom 13:8).

Okrem toho chceme postupne získať

a upraviť pozemky okolo kostola, aby mohol vzniknúť jeden ucelený areál, v ktorom bude dostatok vonkajších i vnútorných priestorov pre malých i veľkých vrátane čajovne / kaviarne, čítárne a klubových priestorov, v ktorých sa budú usporadúvať diskusie, prednášky, koncerty, premietanie filmov. Samozrejme, nezabúdame na kostol ako centrum bohoslužobného života. Vyviníme potrebné úsilie, aby sme si osemdesiate výročie posviacky o dva roky pripomenuli v opravených a zrekonštruovaných priestoroch. Prvým krokom bude postupná výmena okien, ktorej prvú etapu chceme začať ešte tento rok.

Smerom dovnútra zboru chceme využiť potenciál jeho členov pričom zároveň ponúkame systém výchovy a vzdelávania, starostlivosti o všetkých, ktorí sú zapojení do práce. Chceme sa zaujímať o každého tak, aby medzi nami ne-

boli anonymní ľudia, ktorých si nikto nevšima. Pastorálna starostlivosť, štúdium Biblie, spoločné modlitby majú byť pre nás samozrejmosťou.

Pracujeme na tom, aby sme sa stali nielen ekonomicky sebestačnými, ale aby sme vedeli pomáhať tam, kde to bude potrebné. Chceme sa modliť a pomáhať tým, ktorí Kristovo evanjelium hlásajú i tým, ktorí zaň trpia. Zároveň túžime, aby aj od nás vyšli misionári, ktorých prijmeme za svojich a budeme ich finančne podporovať. Budeme viesť a učiť dávať, dávať cielene a záväzne. Naše hos-

podárenie bude čestné a transparentné.

Sociálna práca má byť neoddeliteľnou súčasťou našich aktivít, najmä vo forme pomoci starším, ale súčasne vlastne všetkým, ktorí to budú potrebovať.

Ako jednotlivci a ako celý zbor chceme žiť konzistentne podľa Božieho Slova bez ohľadu na to, či to bude na nedeľnom zhromaždení alebo v obyčajný pracovný deň. Túžime, aby „ľudia videli naše dobré skutky a velebili nášho Otca, ktorý je v nebesiach.“ (Mat. 5:16)

**Presbyterstvo
Dcérocirkvi Legionárska**

PRESBYTERI DCÉROCIRKVI LEGIONÁRSKA

MARTIN DZIAK (40)
ženatý, 3 deti, inžinier
strojárstva, technický
pracovník v automobi-
lovom priemysle, člen
Výboru pre diakóniu

JÁN GREŠO (78)
ženatý, 1 dieťa, evanje-
lický farár, člen Boho-
služobného výboru

JÁN HUBA (38)
ženatý, 3 deti, progra-
mátor, predseda Boho-
služobného výboru
člen celozborového
presbyterstva

JOZEF KOVÁČ (66)
ženatý, bezdetný, riadi-
teľ Detskej misie, člen
Bohoslužobného výbo-
ru a Výboru pre vnútor-
nú a vonkajšiu misiu

MARTIN KOVÁČ (39)
ženatý, 2 deti,
odborný pracovník
člen Revízneho výboru

BORIS MIŠINA (58)
ženatý, 2 deti, ev. farár
- senior, člen Výboru
pre diakóniu, člen celo-
zborového presbyterstva

PETER MOZOLA
ženatý, 3 deti, ev. kap-
lán v UPC Mosty, člen
Výboru pre vnútornú
a vonkajšiu misiu

MAROŠ OLEÁR (39)
ženatý, 2 deti, stavebný
inžinier a administrátor
siete, predseda Hospo-
dárskeho výboru

MÁRIA ÓLVECKÁ (24), slobodná, učiteľka, členka Bohoslužobného výboru a Výboru pre vnútornú a vonkajšiu misiu

MARTIN POPIK (33) ženatý, 3 deti, projektový manažér, člen Hosp. výboru, predseda celozborového Hosp. a revízneho výboru, člen celozborového presbyterstva

PETER SYNAK (50) ženatý, 3 deti, vydavateľstvo Porta Libri, dozorca Dcérocirkvi Legionárska, člen Bohoslužobného a Hosp. výboru, člen celozborového presbyterstva

MARTIN ŠEFRANKO (42), ženatý, 2 deti, predsedajúci farár Dcérocirkvi Legionárska, člen Bohoslužobného a Hosp. výboru, člen celozborového presbyterstva

VLADIMÍR ŠOLC (62), ženatý, 4 deti, stavebný technik, kurátor Nového kostola, člen Hospodárskeho výboru

TOMÁŠ TRCKA (35), ženatý, 2 deti, referent, predseda Výboru pre vnútornú a vonkajšiu misiu

JELENA ZAŤKOVÁ (65), slobodná, dôchodkyňa, predsedníčka Výboru pre diakoniu

DÚBRAVKA A PROGRAM 5P

V dcérocirkvi Dúbravka v súčasnosti formulujeme program pre naše zborové spoločenstvo, ktorý by mal vyjadrovať jeho charakter a poslanie. Tento program sme nazvali 5P.

5P znamená - 1. prijatie 2. povzbudenie 3. poznávanie 4. premenu 5. poslanie.

1. Prajeme si, aby každý, kto príde do nášho spoločenstva v ňom našiel láskavé prijatie. Chceme sa prijímať navzájom tak, ako nás prijal Pán Ježiš Kristus - bez výhrad, bez predsudkov, s láskou ktorá odpúšťa a je pripravená pomáhať.
2. Každý z nás je jedinečný človek a kaž-

dému dal Pán Boh určité dary, schopnosti a spôsobilosti. Našou úlohou je poznávať a objavovať túto jedinečnosť a vo všetkom dobrom sa povzbudzovať navzájom a tiež všetkých, ktorí medzi nás prichádzajú.

3. Chceme rásť v poznávaní nášho Pána a Jeho Slova. Preto biblické vyučovanie je dôležitou súčasťou zborového života. Od detskej besiedky, cez všetky klasické formy vyučovania až po vzdelávanie presbyterov chceme, aby správne poznávanie Božieho slova prehĺbovalo náš osobný vzťah k Pánovi Ježišovi Kristovi.
4. Chceme byť spoločnosťou, kde Pán Boh mocou svojho Svätého Ducha mení srdcia ľudí. Božie slovo je mocou na spasenie a túžime ho prinášať tak, aby stretnutie s týmto Slovom bolo stretnutím so živým Pánom Ježišom Kristom, ktorý dáva nový život.
5. Kto poznal a zažil dotyk Božej lásky, kto vie, čo pre neho Pán Ježiš Kristus spravil a znamená, nemôže si to nechať len pre seba. Chce slúžiť, slovom i prakticky. Preto chceme motivovať našich bratov a sestry k službe podľa darov, ktoré od Boha máme a tak naplňovať to základné poslanie, ktoré nám Boh dal: Choďte, čiňte mi učeníkmi všetky národy...

Spoločným menovateľom týchto piatich bodov je láska – Božia a naša vzájomná, lebo láska je prvým a najpodstatnejším znakom toho, že vieru v Boha berieme vážne.

S každým z týchto bodov súvisí rad praktických úloh a činností, ktorí chceme postupne uvádzať do života. Prajme si, aby naši bratia a sestry vnímali a prijímali zodpovednosť za spoločenstvo do ktorého patria. Veľmi vítame to, že bratislavský cirkevný zbor sa rozčlenil na dcérocirkvi, lebo v tom vidíme predpoklad pre formovanie zborového spoločenstva ako celku, nielen určitých skupín v zbere. Našou chorobou je, že sme si zvykli pri súčasnej konštelácii cirkevného zboru vyberať to, alebo toho, kto nám vyhovuje a už menej brať na seba aj zodpovednosť a konkrétnu službu v zbere. Okrem zvesti Božieho slova a prisluhovania sviatostí je práve láskyplné a jednotné spoločenstvo predpokladom pre zdravo fungujúci zbor, ktorý je potom prítiažlivý aj pre hľadajúcich.

Naším najväčším priáním je, aby čo najviac ľudí mohlo cez naše spoločenstvo poznať Pána Ježiša Krista, uveriť v Neho a byť spasených.

JÁN HROBOŇ
zborový farár v Dúbravke

Fotografie a informácie o členoch Presbyterstva Dcérocirkvi Dúbravka sa nám do redakčnej uzávierky nepodarilo zabezpečiť. Uverejníme ich v niektorom z nasledujúcich čísiel časopisu.

REFORMÁCIA BOŽÍM SLOVOM

Svet zvierá kľč a naše bytie je neúplné. Dusíme sa prívalmi slov, obáv, krikov, dusíme sa pod novými hrozbami, novými víziami pre záchranu Európy, dusíme sa sami v sebe. Sme nepokojní a znepokojení. Chceme sa oddeliť od rozlámaného života, ktorý nosíme v sebe. Chceme sa oslobodiť od nezmyselných krokov, ktoré nám vymeriava politická scéna sveta. Chceme sa nadýchnuť života! Chceme... len chvíľu pokojne opäť žiť...

Ľudstvo je na kolenách. Zrazené, zradené, pokorené. Naše mysle sú bezvládné. A tak len spíname ruky a prosíme o vyslobodenie.

Prosíme Boha, aby nás vyviedol z tejto desivej dejinnej úzkosti. Prosíme Boha, aby požehnal múdrosti, sile a svätosti, ak jej – ešte na tejto zemi ostalo...

Prosíme Boha, aby naše utrpenie zmiernil, skrátil, ukončil. Prosíme Boha, aby stál pri nás, keď bude najhoršie...

A ja prosím Boha deň čo deň. A žehnám svojim priateľom i nepriateľom. Žehnám všetkým, ktorí znetvorili naše bytie a zmarili naše plány. Žehnám. Žehnám. Žehnám. Žehnám. Lebo iba tak – môžem prežiť. A cítim, že Boh ma oslobodzuje od prostredia, ktoré sa vysmieva ľudskému duchu, ľudskej snahe a obyčajnej ľudskej práci. A viem, že Boh má moje srdce pod kontrolou. Moja duša je už v nebesách, hoci moje ruky – ešte slúžia pozemskému bytiu.

A to je môj odkaz k reformácii. Majme oči upreté k nebu, majme mysle späť s Bohom v modlitbe a majme srdce – otvorené s láskou pre každého človeka. A budme odvážni. Nevzdávajme sa. Veď Luther nám predsa zanechal zrozumiteľné živé Božie slovo, ktoré rozlomí každé zlo! A žehnajme ľudstvu. Žehnajme nášmu bytiu. Žehnajme našej cirkvi. Amen.

EVA BACHLETOVÁ

ANKETA K REFORMÁCII

Je reformácia aktuálna aj dnes? Možno hovoriť o potrebe reformácie ECAV na Slovensku?

S týmito otázkami sme oslovili členov nášho cirkevného zboru, aby priniesli svoj pohľad na tému reformácie v súčasnosti a to aj v kontexte evanjelickej cirkvi.

AURÉLIA KEREKRÉTIOVÁ,
členka CZ ECAV Bratislava:

Reformácia pre nás evanjelikov znamená veľmi veľa a zároveň veľmi málo, ak by sme ju vnímali len ako jednorazovú historickú udalosť. Je dobre, že si ju znova a znova pripomíname, pretože reformy, najmä tie pozitívne, potrebujeme každodenne.

A aký význam má pre mňa osobne? Pripomína mi jediný zmysel a konečný cieľ môjho života, ale aj spôsob, cestu a návod ako ho dosiahnuť (Filip. 1:9 – 11),

a to predovšetkým, aby sa moja láska vždy viac a viac rozhojňovala v pravom poznaní a v každej skúsenosti (vnímaní), aby som bola schopná rozoznávať čo je hlavné (dobré a čo nie) a bola som čistá a bez úhony na deň Kristov, naplnená ovocím spravodlivosti skrze Ježiša Krista na slávu a chválu Božiu.

JÁN VLADIMÍR MICHALKO,
kantor Veľkého kostola,
presbyter Dcérocirkvi Konventná:

Neexistuje plnohodnotný (t.j. duchovný) život bez dennodennej reformácie. Preto bude vždy aktuálna. Otázka je nakoľko je reálna, aktualizovaná? Nakoľko ju žijeme, a hlavne či ju možno pozorovať v našom živote ako výsledok permanentného korigovania nášho myslenia a konania na základe Božieho slova (pokánie, pokora, sebakritika), ktorého výsledkom by mala byť zmena v našom vedomí a konaní (tolerancia, empatia, služba iným).

Na reformáciu sa radi odvolávame, deklarujeme jej význam, ale je to viac v rovine slov, ako činov. V oblasti hudby často zdôrazňujeme Lutherov výrok „hudba je Boží dar...“ po teológii jej dávam hlavné miesto...“, ale prax bohoslužobného života dokazuje pravý opak. Slabé vzdelanie a z toho prameniaca nízka interpretačná úroveň a málo poznaná história duchovnej piesne vyúsťujú spolu do často podpriemernej, hudobne i textovo plytkej novej tvorby.

Reformácia znamená okrem iného vedieť pravdivo pomenovať problémy. V akej kultúre žijeme? Kultúra musí byť nasmerovaná k Pravde (C. F. von Weizsäcker). Pravá kultúra je kultúra Ducha. Ak súčasná kultúra nemá takúto charakteristiku (naopak vedie k zvyšovaniu

egoizmu, odcudzeniu) je najvyšší čas na novú Reformáciu.

KAROL PRUDIL,
člen CZ ECAV Bratislava:

Je reformácia aktuálna aj dnes?

Myslím si, že reformácia je aktuálna vždy, keď niečo nefunguje a to v akejkoľvek oblasti spoločnosti. Cirkev Kristova má na týchto poliach svoje úlohy, ale ako zastupovaná pozemskými cirkevnými organizáciami si musí urobiť najprv vlastné reformácie.

Možno hovoriť o potrebe reformácie ECAV na Slovensku?

Nadviažem na predošlú odpoveď. Dnešná ECAV potrebuje reformáciu vo všetkých oblastiach. Prvým krokom je pochopiť ako masívne je odštiepená a izolovaná od sveta, ktorý má duchovne viesť.

TOMÁŠ TRCKA,
presbyter Dcérocirkvi Legionárska:

Reformácia je podľa mojej mienky aktuálna, či potrebná, i dnes. Nie je dôvod na presvedčenie, že na rozdiel od kresťanov stredoveku, sme my imúnni voči pokušeniu Božie slovo skrásliť, či doplniť a tak ho v skutočnosti zakryť a zdeformovať. Ani nám nie je dovolené bez hrozných následkov ľudským prikázaniam prikladať rovnakú hodnotu a váhu, ako prikázaniam Božím (Mt 15, 9).

Byť evanjelikom znamená byť verný Slovu, verný evanjeliu (odtiaľ naše meno). Byť evanjelikom znamená byť reformátorom (nie iba potomkom reformátorov), pripraveným bojovať v moci Ducha proti všetkému, čo jemu a iným zakrýva pohľad na Ukrižovaného, nech by to bolo čokoľvek, akákoľvek, hoc i ušľachtilá vec.

EVA BACHLETOVÁ,
členka CZ ECAV Bratislava:

Je zrejmé, že osobnosť Martina Luthera a následne všetky reformačné kroky – zmenili kresťanskú cirkev. Isteže, môžeme polemizovať do akej miery sa reformačný zámer na tej či onej strane podaril a do akej miery v pozitívnom i negatívnom zmysle zasiahlo reformačné hnutie do spoločenského a politického života krajín Európy. Avšak reformácia sprístupnila obyčajnému človeku Božie slovo a toto víťazstvo je nemenné. A za to patrí Martinovi Lutherovi naša úcta a vďaka!

Reformácia a ECAV na Slovensku? Počas dvadsiatich rokov sa v našej spoloč-

nosti udialo toľko reforiem, že samotné slovo – reformovať vzbudzuje skôr odpor ako nádej. Najmä preto, lebo sa v našom prostredí reformovali politické strany, spoločnosti, inštitúcie, školy, finančné toky, a to s rozporuplným výsledkom. Duch spoločnosti nebol natoľko zreformovaný, ako si to demokracia žiadala a žiada. Preto si myslím, že zmeny, reformy v cirkvi musia byť predovšetkým z Božieho ducha. A ich realizáciu majú niesť a konať pokorní, čistí, odvážni, statoční, ľudsky vrúcní – Boží ľudia. Oddaní Bohu a oddaní človeku. Potom bude mať akákoľvek zmena v našej cirkvi – zmysel.

(red)

ČO BY DNES MOHOL ROBIŤ MARTIN LUTHER?

Potrebovali by sme veľký kusisko fantázie, aby sme si dokázali predstaviť, že by nejaký súčasný teológ dokázal zmeniť duchovnú orientáciu západnej civilizácie ako to kedysi dokázal Martin Luther a niekoľko málo ďalších reformátorov. Nielen preto, že by dnes neexistovali originálni teológovia, ktorí hlboko a inovatívne prenikajú do tajomstiev kresťanského učenia. Práve naopak, takých teológov je dnes až príliš veľa. Súčasná teológia pripomína kolbište najrôznejších názorov, reflexií a štúdií. Nechýbajú ani nové objavy v oblasti biblickej archeológie, či textológie. Boli objavené napríklad apokryfné evanjeliá, o ktorých v Lutherovej dobe nikto nechyroval.

Problém je niekde inde. Keby sa aj na-

šiel teologický titan, ktorý by dnes dokázal prísť s niečím, čo tu ešte naozaj nebolo a otvoril by kresťanstvu celkom nové obzory, pravdepodobne by jeho hlas zanikol v množstve rôznych iných hlasov. Sociálne, politické, kultúrne, umelecké, ekonomické a iné verejné diskusie spôsobujú taký silný spoločenský šum, že často nevieme, čomu by sme mali skôr venovať pozornosť. Mnohí z nás majú pocit, že všetko tu už bolo, iní zase varujú pred novými experimentami a poukazujú na krach veľkých náboženských, sociálnych a politických myšlienok, ktoré nepriniesli nič dobré, len množstvo obetí.

Máme za sebou náboženské i svetové vojny, rasizmus, sociálne revolúcie, politické prevraty a totalitné režimy, pred

sebou máme ekonomické krízy, hrozbu terorizmu, či stále sa zrýchľujúci a nezdravý životný štýl, ktorý nás ohrozuje množstvom civilizačných chorôb. Kto tu chce ešte hovoriť o nejakej reformácii? Veď takmer päť storočí žije celá Európa v permanentnej kríze. Takto prichádza Božie kráľovstvo, ktorého príchod hlása kresťanstvo už dvetisíc rokov? Alebo je aj kresťanstvo niečím, čo túto civilizáciu permanentne pripravuje o vytúžený pokoj?

Martin Luther by si dnes mohol založiť internetovú stránku a tam niekde by končil jeho reálny spoločenský vplyv. Pretože dnes to skôr vyzerá tak, akoby naša západná civilizácia bola unavená rôznymi ideami, ideológiami, svetonázormi, presvedčeniami a postojmi. Kým v Lutherovej dobe Európa túžobne očakávala poriadnu ideu, ktorá by mala potenciál zmeniť kultúru a myslenie ľudí, v dnešnej dobe je to presne naopak. Akoby sme nemali silu nadchnúť sa pre akúkoľvek novú myšlienku.

Informácie sa na nás hrnú zo všetkých strán. Zvykli sme si mať doma zapnutú televíziu, počítač, aj rádio súčasne. Každý niečo číta a píše zároveň. A tento výdobytok dnešnej doby – slobodne sa k čomukoľvek vyjadrovať (dokonca aj k tomu, čomu vôbec nerozumieme), toto samozrejme právo slobodného prístupu k informáciám, tieto nekonečné možnosti slobodne vytvárať rôzne spolky, občianske združenia, či politické strany mnohým paradoxne spôsobuje presýtenosť podnetmi a uberá na odúševnení a vôli konať.

Nedokážeme si odpovedať na základné otázky nášho života, pretože sme počuli toľko odpovedí, že už nevieme, ktorá je správna. Dokonca začíname po-

chybovať, či nejaká správna odpoveď vôbec existuje. V Lutherovej dobe ste za novú myšlienku mohli odvisnúť alebo byť upálení, dnes môžete na námestiach vykrikovať čokoľvek a budete radi, ak sa vôbec niekto obzrie.

Je možné, aby nejaký súčasný teológ dostal politickú podporu, akej sa mohol tešiť Martin Luther? Určite nie. Teológia dnes nemá potenciál ovplyvniť moc v štáte a preto nemá žiadny ekonomický dopad. A to je pre horných desaťtisíc nezaujímavé. Inými slovami, celospoločenský potenciál teológie je blízky nule. Moderný štát je inštitúcia, ktorá združuje všetkých občanov bez rozdielu vierovyznania a preto nemôže byť zastrešená nijakou ideológiou, či svetonázorom. Kresťanstvo sa opäť stáva tým, čím bolo na svojom počiatku v dobách staroveku. Stáva sa jedným z mnohých náboženstiev.

Byť kresťanom dnes opäť nie je nič samozrejmé. Kedysi sa človek do cirkvi narodil, dnes si ju môže vybrať alebo aj nevybrať. Môžeme byť prívržencami nejakého iného náboženstva alebo o sebe vyhlasovať, že sme ateistami. Kňazov sa dnes nikto nebojí, autorita je buď prirodzená alebo neexistuje. Na vidieku je už toľko vysokoškolsky vzdelaných ľudí, že by sa mnohí farári mali po večeroch vzdelávať, aby ich kázne mal kto počúvať. A keď začnú moralizovať, či dokonca ľuďom niečo nariaďovať, nebudú mať za chvíľu z čoho žiť, pretože odluka cirkvi od štátu je neodvratná. Finančné príspevky cirkvám od štátu budú stále menšie, pretože sú viazané na štatistické údaje sčítania ľudu a ľud sa stále viac vzdáva duchovnému spôsobu života.

Ak patríte k čitateľom, ktorí po prečítaní týchto riadkov zostali rozrušení,

zosmutneli alebo dokonca pocítili hnev, potom by ste mali vedieť, že to vôbec nebol autorov zámer. Viera je silná len vtedy, keď sa nebojí pozrieť realite priamo do očí. Možno sú niektoré reálie mierne prehnané, ale možný je aj presný opak. Ale... čo ak je toto všetko pre nás, kresťanov, nová výzva? Koľkým z nás nad týmto textom prebehla hlavou myšlienka, že to môže byť aj Božia vôľa? Možno to tak má byť. Možno práve prichádza čas, ktorý predpovedali dávni kresťanskí vizionári. Možno sme svedkami „nového príchodu Krista“, čo v podstate znamená, že kresťanstvo prestaneme vnímať v kategóriách kvantity a budeme sami sebe klásť otázku o kvalite vlastnej viery.

Takéto otázky si dnes môžeme nerušene klásť. Konečne môžeme sami pre seba, v komôrkach vlastnej intimity, úprimne a zo srdca hľadať odpoveď na otázku, čo znamená byť skutočným kresťanom? Už nás k tomu nič nezaväzuje, už nás nikto neohrozuje, už môžeme slobodne veriť, slobodne myslieť a slobodne milovať. Môžeme sa stať kresťanmi nie podľa toho, čo nám o kresťanstve hovoria druhí. Môžeme sa stať kresťanmi podľa svojho najlepšieho ve-

domia a svedomia. Nikto nás pre našu vieru nebude prenasledovať ani zvonka, ani zvnútra cirkvi. Nikto nám nebude kázať, čo je dogmaticky správne. Nikto nám nebude vnucovať svoje vlastné pochopenie biblického veršika, akoby to jeho pochopenie bolo jediné správne a objektívne. A môžeme toto vlastné pochopenie viery slobodne aplikovať do našich životov. Možno to nebude úplne dokonalé, ale každopádne to bude autentické a budeme pravdiví sami k sebe. Pokrytectvo nám už nikto nemôže vnútiť.

Čo viac môžeme chcieť? Táto osobná reformácia je možno začiatkom nového života nášho cirkevného zboru, či dokonca celej kresťanskej cirkvi. A možno je to začiatok reformovania celej spoločnosti. Možno práve toto je dnes jediná možnosť, aby kresťanstvo vo svete naďalej uskutočňovalo veľké dielo očistenia a osvietenia človeka a jeho zjednotenia so Stvoriteľom neba i zeme. Tak trochu si myslím, že Martin Luther by dnes hovoril niečo podobné.

RÓBERT ADAMEC
evanjelický teológ a publicista

95 tész Martina Luthera na vstupnej bráne
Zámockého chrámu vo Wittenbergu, 31. 10. 1517

OD NOSTALGIE K VÝZVE

Marginálie k stavu cirkevnej hudby

„Hudba je nádherné umenie.
Noty dávajú slovám život.“

MARTIN LUTHER

Pôsobivé Lutherovo vyznanie. Jedno z mnohých, možno menej citovaných reformátorových výpovedí o hudbe, v ktorých tak otvorene a jednoznačne proklamoval svoj obdiv smerom k umeniu tónov. Jedno z mála, kde v takej koncentrovanej podobe sformuloval odkaz, týkajúci sa významu hudby, jej poslania a funkcie v evanjelických službách Božích. V dobovom kontexte sa Lutherovo jedinečné nazeranie na hudbu, prameniace v poznaní, že ona zvestuje evanjelium rovnako ako slovo samotné, premietlo v rovine služieb Božích do prepojenia hudby figurálnej, teda umeleckých kompozícií so spevom cirkevných piesní prítomného spoločenstva veriacich. Obe podoby hudby vymedzil ako dva rovnocenné komponenty komplexárne ku kázni, zjavujúcej posolstvo Písma vo verbálnej komunikácii. Inšpirujúci postoj vzdelaného a rozhladeného teológa, erudovaného hudobného teoretika, nadšeného interpreta i hudbu mimoriadne citlivo vnímajúceho poslucháča a v neposlednom rade človeka dennodenne zápasiaceho o svoju vieru vo vzkrieseného Krista. Postoj mnohónásobne vyargumentovaný štúdiom Písma, plynúci z dôsledných konfrontácií jeho poznávania s dôverne zažitou tradíciou, na báze ktorých mohol odvážne prezentovať radikálne zmeny v chápaní omše a aktivizovať spoločenstvo veriacich, ktoré sa v spoločnom speve stalo

nositeľom liturgického diania. Postoj, ktorý prekonajúc nostalgiu akou hľadáme na zástoj a umeleckú kvalitu hudby v službách Božích od konca 16. do polovice 18. storočia, môžeme a máme v súčasnosti chápať ako výzvu zachovať, pestovať a rozvíjať zdedený Thesaurus musicae sacrae, poklad hudobných skladieb, zahŕňajúci cirkevné piesne, v ktorých sa spracováva melodický repertoár gregoriánskeho chorálu cez viachlasné omše, motetá, kantáty, duchovné koncerty veľkých renesančných a barokových majstrov vrcholiacich v tvorbe J. S. Bacha až po religiózne meditácie O. Messiaena.

Ak akceptujeme skutočnosť, že evanjelická cirkev a.v. na Slovensku sa konštituovala a vyvíjala ako bytostne spätá s nosnými tézami Lutherovej teológie, potom nás zaskočí fakt, že fenomén cirkevnej hudby nie je v našej dnešnej evanjelickej pospolitosti témou. Niežby preferovanou, ale ani elementárny záujem vzbudzujúcou. Platí to v princípe o všetkých jej vrstvách až na malé výnimky jednotlivcov, ktorí to dlhodobo nechcú a nemôžu vzdať, i keď ich úsilie často vyznieva ako zúfalý výkrik v prostredí, kde sa nešíri zvuk. Podnety neprichádzajú z akademického prostredia teologickej fakulty, problematika sa nereflektuje a adekvátne nediskutuje v spoločenstve kňazov, záujem o ňu napokon vo väčšine nejavia ani samotní cirkevníci. Konkrétne čiastkové z praxe vyplývajúce problémy sa z času na čas v rôznej miere a kvalite riešia na pôde kantorských kurzov. Napriek tomu, že téma cirkev-

nej hudby teda nie je nastolená ani v rovine jej bádania, praktizovania či recipovania, cítiť v postojoch k hudobným produkciám zaznievajúcim na službách Božích určitú divergentnosť (zásadne rozdielny prístup). Táto je spravidla dôsledkom diametrálne odlišných kritérií, kladených na spomínané produkcie: prejavuje sa buď v úplnej benevolencii pri akceptovaní akejkoľvek hudobnej zložky bez uplatnenia minimálnych kritérií na hudobnú i textovú kvalitu alebo v prísne odbornom prístupe, celkom v duchu reformačného odkazu, že na Božiu aktivitu prejavovanú v službách Božích máme odpovedať tým najdokonalejším spôsobom, akého sme schopní. Spomínanú principiálnu odlišnosť v postojoch však nesmieme zamieňať s potrebnou pluralitou názorov, ktoré by sa dali slobodne formulovať a v konštruktívnej polemike rozdiskutovať predovšetkým v komunite znalcov. V kontexte daného status quo vyznieva relevantne otázka o význame a potrebe pojmu cirkevná hudba v súčasnosti vôbec a jeho opodstatnenosti v budúcnosti.

Ak by tento text mal byť konzekventným a systematickým výkladom problému, musel by vychádzať z pokusu definovať najprv pojem hudba a potom sa snažiť nájsť odpoveď na otázku, čo robí hudbu cirkevnou. Vzhľadom na to, že definícií je preveľké množstvo, sa obmedzím na konštatovanie, že hudba to nie sú len *pohyblivé znejúce formy* (E. Hanslick, *O hudobnom krásne*), že nie je len výsledkom *organizovania tónového materiálu podľa určitých pravidiel* (Stravinskij, *Hudobná poetika*). Hudba je totiž oveľa viac. Hudba obsahuje konštruktívne i deštruktívne dimenzie, ktoré možno využiť aj v religióznej sfére,

a teda ja v liturgii. To už napokon poznali a popísali aj starovekí grécki filozofi. Hudba dokáže pôsobiť magicky, priviesť poslucháča do extatického stavu, otvára mýtické a mystické perspektívy, ale má aj integrujúco-komunikatívny charakter, terapeutické možnosti, rétorickú dispozíciu, môže byť chápaná ako hra alebo podľa Beethovena je *hudba vyšším zjavením ako každá filozofia*.¹ Hudba dokáže preniknúť do najutajenejších hlbín ľudského vnútra, ktoré je iným médiám nedostupné. Hudba dokáže oslaviť človeka radostného i užialeného, usmerniť človeka hľadajúceho Pravdu, túžiaceho počuť radostnú zvesť a povzbudiť ho, aby jej uveril. To všetko treba zohľadňovať pri výbere hudby znejúcej v liturgii. Je dobre zamyslieť sa pritom aj nad slovami pápeža Benedikta XVI., ktorý, domnievam sa, presvedčivo, v duchu myslenia a slovníkom človeka 21. storočia prerozprával Lutherove chápanie cirkevnej hudby: „*Hudba je nevyhnutná forma, v ktorej sa prejavuje viera a preto liturgia i teológia potrebujú hudbu, ktorej cieľom je zvukovo sprítomniť Zjavenie*“. Ďalej formuluje aj požiadavky kladené na cirkevnú hudbu z aspektu kompozičného, interpretačného a umeleckého, *pričom vystupuje proti banálnemu racionalizmu trividálnej liturgickej hudby ako i proti subjektívnemu radikalizmu tej súčasnej umeleckej hudby, ktorá vôbec nezohľadňuje rozmer komunikatívnosti*. S tým možno súhlasiť, i keď sa stále pohybujeme v príliš všeobecnej rovine. Vieme, že hudobné skladby patriace do kategórie cirkevnej hudby sú z hľadiska štýlu, konceptu, použitých prostriedkov a narábania s nimi rôzne. Ich spoločným znakom je zhoda medzi obsahom a hudobným

stvárnemím. A k nej dochádza výlučne v umeleckom diele.²

Je síce pravdou, že v prostredí a podmienkach evanjelickej cirkvi a.v. na Slovensku nie je v súčasnosti možné očakávať, že na službách Božích budú nedeľu čo nedeľu vo viacerých chrámoch zaznievať hudobné produkcie spĺňajúce vysoké kritériá kladené na cirkevnú hudbu. Z rôznych dôvodov. Relevantných i zavádzajúcich. Ale myslím si, že je zmysluplné a nevyhnutné neustále si pripomínať význam hudby v službách Božích z aspektu jej zvesti slova Božieho. A v tomto duchu v pokore a najvyššej zodpovednosti usilovať o adekvátne riešenia dramaturgie každých služieb Božích. Nádejам sa, že poznanie aspoň niektorých zásad, ktoré na tému cirkevná hudba formuloval a prijal kongres cirkevných hudobníkov na svojom zasadnutí v Stuttgarte v roku 2008 môže byť v napĺňaní tejto výzvy nápomocné:

- Cirkevná hudba je neodmysliteľnou

súčasťou kresťanskej zvesti a prejavom viery. Jej tradičné korene predstavujú bázu európskej hudobnej kultúry;

- Cirkevná hudba sa v prvom rade uplatňuje na službách Božích. V úsilí o najvyššiu kvalitu sa dokazuje opravdivosť cirkevnej hudby z hľadiska náboženského i kultúrneho. Banálne prispôsobenie sa komerčnému hudobnému vkusu bráni tejto opravdivosti;
- Spoločné pôsobenie hudby a teológie v službách Božích vyžaduje tak väčšiu teologicko-liturgickú kompetenciu hudobníkov ako aj väčšiu hudobno-liturgickú kompetenciu teológov.³

EUDMILA MICHALKOVÁ

POZNÁMKY

- 1 KOCH, Alois: Geistliche Klangwelten – Kirchenmusik heute. Referat. Jesuitenkirche Luzern, marec 2009
- 2 Por. KOCH, Alois, s 5
- 3 Por. KOCH, Alois, s 8: Stuttgarter Erklärung zur Kirchenmusik; Kirchenmusikerkongress Stuttgart 2008

Rukopis Martina Luthera k piesni
Hrad prepevný je Pán Boh náš, 1529

TÁBOR MLADŠIEHO DORASTU V MATEJKOVEJ DOLINE, Brezová pod Bradlom, 6. 8. – 13. 8. 2011

Celé osadenstvo tábora mladšieho dorastu

Druhý augustový týždeň sa v misijnom stredisku Matejková niesol v duchu hesla „Jeden za všetkých, všetci za jedného“. Tak znelo heslo tábora mladšieho dorastu, ktorý tento rok narástol počtom účastníkov až na 40. Ako názov napovedá, cieľom všetkých aktivít bolo prehĺbenie priateľských vzťahov medzi mladými navzájom, ako aj ich vzťahu k nášmu Spasiteľovi Pánovi Ježišovi Kristovi, v ktorom sme počas jednotlivých večerov spoznávali Priateľa, ktorý ti pomôže, ktorý sa ťa zastane, ktorý ti vie povedať pravdu do očí, ktorý ti odpustí a ktorý ťa nesklame. Okrem hlavných večerných

tém, seminárov zameraných na dospievanie a s ním spojené otázky, prebiehali počas celého tábora tvorivé dielne, v rámci ktorých si dorastenci mohli vyrobiť tričká s vlastným motívom, náramky, látkové figúrky, alebo drevené búbky pre vtákov. Tímovú spoluprácu a súdržnosť mladých sme utužovali počas turnajových zápolení vo futbale, frisbee, vybíjanej či vodnom volejbale, ako aj pobedných dobrodružných hier v teréne. Týždeň nášho pobytu prešiel ako voda a naše lúčenie po tábore bolo o to ťažšie, že sme vytvorili silné spoločenstvo priateľov. Sme Pánu Bohu vďační za každé-

ho dorastenca, ktorý mohol prísť a zažiť tento tábor. Veríme, že tam bol Pán Boh prítomný a že koná svoje dielo aj medzi nimi i nami, ktorí sme tábor pri-

pravovali. Prosme Ho preto, aby ďalej rozdával zo svojho požehnanja.

JURAJ PREDNÝ
člen tímu vedúcich tábora

Tábor mladšieho dorastu - aktivity počas večerného programu

DORAST MINICAMP 31. 7. – 3. 8. 2011

Starší dorast na Legionárskej ulici aj toto leto strávil pár dní v letnom tábore, tentokrát v malebnom Liptove, konkrétne v dedinke Ploštín. Spoločne s našimi dorastencami sme využili budovu zborového domu, ktorú nám vďaka poskytol Cirkevný zbor ECAV Liptovský Mikuláš, ktorého súčasťou je aj Ploštín.

Štyri dni plné radosti, lásky, pokoja, ale i nástojčivých otázok a konfrontácií

s biblickými pravdami nás povzbudili do toho, aby sme sa ponárali čoraz hlbšie do Božej prítomnosti a spoznávali svojho Pána - aby sme zakúšali to, aký je naozaj.

Témou tábora boli Božie vlastnosti. Zamýšľali sme sa nad tým, aký je Boh verný, nemenný, milostivý a v neposlednom rade aký je osobný. So svojimi skúsenosťami a svedectvami sme sa ako

Minicamp staršieho dorastu

bratia a sestry zdieľali aj na seminári o extrémizme a na seminári o tom, čo ľudia ľutujú pred smrťou.

Spoločne sme podnikli aj výlet do Jaskyne slobody v Demänovskej doline a na plaváreň v Liptovskom Mikuláši. Zahrali sme si bowling a na ceste späť sme sa kochali nádhernými horami a okolitou prírodou. Vytvorili sme unikátnych tímových maskotov, ktorí nám odtiaľ robia spoločnosť na piatkových stretnutiach dorastu.

Opäť sme sa o kúsok priblížili jeden k druhému, ale hlavne ako celé spoločenstvo k svojmu Spasiteľovi. V tábore bolo úžasne a všetci sa už teraz tešíme na ďalší spoločný výlet.

KARINA MIČOVSKÁ
členka prípravného tímu
dorastu na Legionárskej

9. RODINNÝ ZBOROVÝ TÁBOR BYSTRÁ 2011

Veľkí i malí účastníci rodinného tábora v Bystrej

Tábor sa uskutočnil v termíne 23. – 30. júla 2011 v Hoteli Biela medvedica v Bystrej neďaleko Brezna, s celkovým počtom 117 účastníkov všetkých vekových kategórií. Jeho program preto zahŕňal besiedky pre najmenších, škôlkárov, mladších i starších školákov, semináre, večerné témy a skupinky pre dospelých.

Besiedka pre škôlkárov

Besiedka pre najmenších

VÝROČIE OBNOVENIA EVANJELICKÉHO LÝCEA 1991 – 2011

Dobu obnovy Evanjelického lýcea v Bratislave 1991 by sme mohli obrazne prirovnať k stavu Jeruzalema v dobe Nehemiášovej. Hradby Jeruzalema boli kompletne zničené a po návrate Izraelských z babylonského zajatia išlo o to obnoviť Jeruzalem v jeho niekdajšom význame. Bližšie o tom možno čítať v knihe Nehemiášovej v 2. kapitole. Vtedy bola daná Izraelu od Nehemiáša úloha: „Postavme znovu hradby Jeruzalema“ (Neh 2,17).

Bolo to 20. januára 1991, keď si ma zavolať p. generálny biskup Uhorskai do svojho úradu a oznámil mi, že mám jeho plnú dôveru na splnenie úlohy obnovy evanjelického školstva na Slovensku a preto ma ako generálny biskup poveruje viesť oddelenie cirkevných škôl pri našom GBÚ. Mám urýchlene predložiť plán na obnovu Evanjelického lýcea v Bratislave. Na 25. januára je už zvolaná generálna rada našej cirkvi a na nej treba plán predložiť, aby sme mohli do septembra 1991 činnosť Lýcea obnoviť.

Na druhý deň ráno som skutočne br. gen. biskupovi predložil môj plán. Vychádzal z toho, že evanjelici mali v minulosti vždy špičkové školy. Ak teda má byť aj obnovené Evanjelické lýceum špičkovou školou na Slovensku, je treba aby bolo bilingválnym slovensko – anglickým gymnáziom, lebo doba žiada na Slovensku pri našej ceste do Európy predovšetkým znalcov angličtiny. Takéto gymnázium bude aj vo verejnosti najviac ocenené a žiadané. V Bratislave v tej dobe už totiž fungovali tri bilingválne gymnáziá a to francúzske (na Me-

todovej ulici), nemecké (na Bílikovej) a ak sa dobre pamätám aj talianske. Fungovali na princípe medzištátnych zmlúv. Anglické bilingválne gymnázium však v Bratislave absentovalo. Preto v založení anglického bilingválneho gymnázia sme videli našu šancu pre obnovené Evanjelické lýceum. Obrátili sme sa na dve luteránske cirkvi v Amerike, či by tie negarantovali našu existenciu a nezabezpečovali nám v USA amerických profesorov, čo obe cirkvi sľúbili. Medzitým sme museli prekonať mnoho rôznych ťažkostí, ktoré sa nám postavili do cesty, ktoré sa pre obmedzený priestor nedajú opísať.

V polovici marca 1991 za budúceho riaditeľa Evanjelického lýcea schválila generálna rada RNDr. Ľudovíta Kuruca, CSc., presbytera vo Vrbovom. Vzhľadom na to, že nová škola, keďže mala byť školou s celoslovenskou pôsobnosťou, dostala zásluhou ministra Ing. Jána Holčíka k dispozícii aj časť veľkého desaťposchodového stredoškolského internátu na Vranovskej 2 v Petržalke.

Dve americké evanjelické luteránske cirkvi nám našli pre prvý rok výučby šesť prvých amerických lektorov, ktorí budú u nás učiť. Tou najcennejšou profesorkou z USA bola Claudia Nelsonová, ktorá mala špecializáciu na výučbu angličtiny pre Neangličanov. Tá sa stala vedúcou všetkých amerických lektorov a usmerňovala celý proces výučby. Pôsobila na našom Lýceu celých šesť rokov a naša cirkev jej môže byť nadovšetko vďačná za prácu na organizácii nášho bilingválneho Evanjelického lýcea.

A tak nakoniec prišiel slávnostný deň otvorenia školy 2. september 1991. Na otvorenie obnoveného Evanjelického lýcea prišiel osobne aj predseda Národného zhromaždenia Československa Alexander Dubček a traja slovenskí ministri. Slávnostný prejav povedal generálny biskup našej cirkvi dp. Pavel Uhorskai a ďalší rečníci, vrátane Alexandra Dubčeka. Takto sme odovzdali obnovené lýceum do služby našej evanjelickej verejnosti. Jeho pôsobenie sme dali pod ochranu a pomoc Božiu. Pán Boh nám pomáhal a urobil medzi nami veľký div: už zaniknuté Evanjelické lýceum bolo v Bratislave obnovené.

Niet pochybnosti, že obnovenie Evanjelického lýcea v Bratislave sa stalo od tejto doby veľkým prínosom a požehnaním aj pre bratislavský cirkevný zbor.

Niektorí mladí lyceáni začali pracovať aj v evanjelickej mládeži bratislavského cirkevného zboru, prípadne sa zúčastňovali aj na nedeľných bohoslužbách. Za 20 rokov pôsobenia obnoveného lýcea sú to už stovky študentov, ktorí na tejto škole zmaturovali a dosiahli na nej aj štátne skúšky z anglického jazyka. Mnohí začali pôsobiť so svojou mimoriadnou znalosťou angličtiny na významných postoch nášho verejného a ekonomického života. Vďaka patrí všetkým, ktorí na tejto škole pôsobili a pôsobia, ale predovšetkým ďakujeme Pánu Bohu, že nám vo výchovnej práci na obnovenom Evanjelickom lýceu pomáhal a prosíme, aby požehnával túto školu aj ďalej.

PROF. THDR. IGOR KIŠŠ
*vtedajší predseda
školského výboru cirkvi*

O VYUČOVANÍ EVANJELICKÉHO NÁBOŽENSTVA V ŠKOLÁCH

Veľmi živo si spomínam na jednu zvláštnu chvíľu v mojom žití. Možno si ju tak dobre pamätám práve preto, lebo podstatne zmenila smerovanie môjho života. Krátko po páde komunizmu, na konci štvrtého ročníka ZŠ, sme dostali od našej triednej učiteľky malý papierik. Bola to prihláška na náboženskú výchovu. Doniesol som ho vtedy domov a dal svojej mame, ktorú zrazu zaplavila vlna spomienok na jej rané detstvo, keď pravidelne navštevovala besiedku i služby Božie v kostole. Odporučila mi ju teda vyplniť a prihlásiť sa, ale konečné rozhodnutie nechala na mňa. Ja som o Bohu nevedel dokopy nič. Rodičia nám

o týchto veciach nič nerozprávali. Len o dva roky staršia sestra občas domov priniesla nejaké zvláštne informácie o Bohu, o existencii desiatich Božích prikázaní a podobne. Boli to také záhadné správy z neznámeho sveta. Dlhो som v rukách žmolil ten papierik. Najprv som ho vyplnil, potom odhodil pokrkvany, potom znovu vytiahol. Ešte že deväťročného chlapca Pán Boh nenechal v rozhodovaní samého a pomohol mu papierik nakoniec odovzdať. To bola rozhodujúca chvíľa v mojom živote, pretože som začal spoznávať Toho, ktorý sa ku mne v krste priznal a ktorý túžil po tom, aby som sa raz k Nemu priznal aj ja.

Myslím, že teraz už rozumiete, milí čitatelia, prečo učím evanjelické náboženstvo, prečo pokladám náboženskú výučbu za veľmi dôležitú. Samozrejme, nie som s týmto názorom osamotený, ale zhodujem sa v ňom so zborovými farármi a farárkami, ale i piatimi katechétkami, ktorí aj v tomto školskom roku nastúpili do škôl, aby zvestovali deťom evanjelium a pomáhali im spoznávať nášho Trojjediného Boha, ale aj evanjelickú a. v. cirkev.

V školskom roku 2011/2012 sme začali vyučovanie na 31 školách (Dcérocirkev Konventná - 7, Dcérocirkev Legionárska - 13, Dcérocirkev Dúbravka - 11). Oproti minulému školskému roku, sme získali prístup na ďalšie tri školy, tri školy nám však aj odbudli. Vyučovanie na nich prevzal Cirkevný zbor ECAV Bratislava - Prievoz, pretože patria do jeho pastorálneho obvodu. Na 61 hodinách učíme asi 179 žiakov, čo je o 4 žiakov menej, ako minulý školský rok. Počet žiakov sa znížil hlavne v súvislosti so stratou spomínaných troch škôl. Potešiteľné je, že sa títo žiaci nestratili, ani neodišli a bratia a sestry z Prievozu sa im naďalej venujú a pokračujú tak v našej začatej práci.

Učíme prevažne v štátnych základných školách, ale aj v niekoľkých súkromných, a tiež v školách so špeciálnym zameraním - pre nepočujúcich, nevidiacich, pre mimoriadne nadané deti, ako aj v školách, ktoré preferujú špecifické druhy pedagogiky. Vyučuje sa aj v školách mimo Bratislavu prislúchajúcich do pastorálneho obvodu nášho zboru - v Záhorskej Bystrici, Stupave, Marianke, čo nie je veľmi jednoduché kvôli cestovaniu.

Problémy nám robí vysoký počet vyučovacích hodín. Je veľmi ťažké zladiť rozvrhy jednotlivých žiakov tak, aby sme na škole mali jednu - dve skupiny. V niektorých školách máme doslova pár žiakov a musíme učiť po jednom, dvoch žiakov viaceru hodín. Najnovšie majú deti také nahustené rozvrhy, že sme často donútení vyučovať aj nulté hodiny, čo nie je najmä pre žiakov, ale ani pre nás príjemné. Žiaľ, nie v každej škole je ľahké vstúpiť do tvorby rozvrhu, ale rozumieme, že hodina náboženstva pre pár žiakov nemôže byť zásadným kritériom pri tvorbe rozvrhu. V každom prípade, naše presvedčenie a cieľ - učiť za každých okolností priamo v škole, hoci aj jednotlivito, sa ukázal ako opodstatnený. Počet žiakov v školách, kde sme začali učiť kvôli jednému - dvom žiakom naozaj vzrástol. Na jednej škole z jedného na piatich, na inej z dvoch na deviatich a pod. Treba však čas a vytrvalosť, a to nie len v samotnom vyučovacom procese a prípravách, ale aj na modlitbách. Prosím, modlite sa za nás vyučujúcich, za hodiny náboženskej výchovy, za žiakov aj školy.

Prosíme Vás tiež, ak viete o deťoch evanjelického a. v. vyznania vo svojom okolí, povzbudte ich aj ich rodičov, aby využili možnosť navštevovať evanjelickú náboženskú výchovu. Ak sa dozviete, že v škole, kam chodí Vaše dieťa sa evanjelické náboženstvo nevyučuje, stojte si za svojim, žiadajte o to na začiatku školského roku alebo na polroka vedenie školy a kontaktujte nás. Spoluprácou s rodičmi sa otvorilo už niekoľko škôl, kde môžeme dodnes pôsobiť.

MARTIN KOVÁČ
zborový katechéta

Magnus Malm

Magnus Malm švédsky autor napísal knihu Prvolezec na základe 15-ročných osobných skúseností a pozorovaní ako redaktor ekumenického časopisu Nytt liv (Nový život). Jeho kniha vo Švédsku dosiahla 6 vydaní. V Škandinávii a Nemecku sa predali desaťtisíce výtlačkov. Na Slovensku vydalo knihu vydateľstvo Polárka v roku 2002. Kniha sa obracia na farárov a pracovníkov cirkví, ale jej obsah chce pomôcť všetkým kresťanským vedúcim, ktorým záleží na prehĺbovaní služby. Cieľom knihy nie je priniesť hotovú teológiu a metodiku o vedení alebo vzbudiť len diskusiu. Skutočným zámerom je priviesť čitateľa k sebakúmaniu a k nastaveniu zrkadla vlastných motívov a činov.

V úvode knihy autor v kapitole Rozpad moci odhaľuje slabosti svetových vodcov – ako imidž, závislosť od uznania iných, ukájanie vlastných potrieb a podobne – a dáva ich do kontextu vedenia v cirkvi.

Povolanie

Kniha Prvolezec je rozdelená do dvoch základných častí Povolanie a Poslanie. V prevej časti Povolanie autor zdôrazňuje jej správne chápanie. Boh nás nepovoláva do služby ale k sebe. Toto tvrdenie podporuje biblickými príkladmi a osobnými skúsenosťami a predstavuje skutočný Boží zámer s človekom. Upozorňuje na Božiu zvrchovanosť a to nemá v kapitole Boh nás nepotrebuje. „Čím väčšiu dôležitosť prikladáme vlastnému vedeniu, tým menším robíme Boha. To čo duchovných vodcov dvíha, je aj zistenie, že nie sú prví so svojimi názormi. Možno sa vo svojej súčasnosti cítia osamotení...“ Autor veľmi jasne odhaľuje pocit vlastnej nedostatočnosti a únavy zo služby a na druhej strane nenahradiiteľnosť ktorá je hlboko zamorená v myšliach vedúcich pracovníkov v cirkvi. V kapitole Slobodný nasledovať rozoberá prekážky nasledovania ktorými sú hriech, rany a väzby. Upramuje pozor-

nosť na Boha v ktorom máme spočinúť a do hĺbky Ho poznávať. Prenechať Jemu opraty nášho života a služby. Upozorňuje na fakt, že v protestantských cirkvách sa kladie väčší dôraz na kázeň a činnosť ako na modlitbu a stíšenie sa. „*Kde vnútorný život sa už nechápe ani ako možný, ani ako želateľný výraz povolania... Dovtedy, kým vnútorný život nebudeme chápať ako prejav svojho povolania, ale len ako prípravu pre povolanie, nikdy si nedáme svoj vnútorný život do poriadku*“.

Poslanie

Pri správnom pochopení Povolania pričádza Božie Poslanie. Nie sme „samo-

zvanci“, Boh posielala do služby tých, ktorých k sebe povolal. Posielala nás ako pokorných služobníkov, vyslancov Svojej misie. Napriek našej nedostatočnosti On je garantom našej služby aj keď hneď nevidíme výsledky. V druhej časti knihy Poslanie je kladený veľký dôraz na okruh priateľov a spolupracovníkov, ktorých máme mať vždy pri sebe. Oni nás strážia a s nimi tvoríme spoločenstvo na báze omilostených hriešnikov. Autor predstavuje vieru ako riziko, odhaľuje stratégiu nepriateľa, tlmočí signály ako únavu, vyhorenie, nudu, úzkosť, pukušenie a útok, ale predstavuje aj víťazstvo ktoré je v Bohu.

TOMÁŠ MICHALÍK

BIBLICKÁ KRÍŽOVKA

Apoštol Pavel v liste Galatským poukazuje aj na dôsledky uplatnenia slobody kresťana (5. a 6. kapitola). V popredí je dôraz na rozhodujúci význam vernosti Kristovmu evanjeliu. Výzvu apoštola Pavla k vzájomnej pomoci i duchovnej podpore (6. kapitola) sme umiestnili do tajničiek.

Vodorovne: 1: Dávidov vojvodca a poradca (2 S 8, 16) – Ondrej a Kristus – „... na koňa, zubadlo na osla“ (Pr 26, 3). **2:** Mužské meno (31. 1.) – vyjadruje odpor, pocit zimy (cit). – častica uvádzajúca rozličné druhy viet citového zafarbenia. **3:** Áno po rusky – ženské meno (12. 9.) **4:** Parafa anonyma – Jiráskov román (1903) – Mojžiš, Zachariáš a Pavel. **5:** Hlas somára – matný, nelesklý po anglicky – vyplávať, ujsť po latinsky (eno). **6:** Jeden z vodcov anglickej občianskej vojny v 17. st. – ión po česky – Ámos a Šadrach. **7:** Polomer a 50 rímskych (2x) – otvorenie úst, zried. – Šém a Titus. **8:** Jeden po francúzsky (neurčitý člen) – „Nie všetci ... túto reč“ (Mt 19, 11) – ad acta (kanc. skratka). **9:** Britský ekonóm, nositeľ Nobelovej ceny (Hicks) – MPZ Číny a Luxemburska. **10:** Prvá časť zložených slov s významom Boh, Boží – rieka v Holandsku (EE) – astát a kyslík. **11:** Skratka chemického – mrkva po česky.

Zvisle: A: PRVÁ ČASŤ TAJNIČKY. **B:** Začiatok „ómamy“ – PIATA ČASŤ TAJNIČKY. **C:** Áron, Matuzalem, Amon – (Pilát) „... si ruky pred zástupom“ (Mt 27, 24) – (Ježiš) riekol: „... , buď čistý!“ (Mt 8, 3) **D:** Jemná tenká koža – ŠIESTA ČASŤ TAJNIČ-

KY. **E:** „... k Pánovi, ich Bohu“ (L 1, 16) – sám, on sám po latinsky (ipse). **F:** SIEDMA (POSLEDNÁ) ČASŤ TAJNIČKY – často používané slovo ako vsuvka: naozaj, skutočne (...). **G:** DRUHÁ ČASŤ TAJNIČKY – ŠTVRTÁ ČASŤ TAJNIČKY.

H: Najväčší alpský prítok Dunaja (510 km) – TRETIA ČASŤ TAJNIČKY. **I:** Opyt. zámeno – dvanástich Ježišových učeníkov, ktorí sa zúčastnia na poslednom súde (Baránkových ... Zjav 21. 14).

Kristov.“ (Galatským 6, 2)

Rozluštenie: Rozluštenie: „Jedni druhých bremena znášajte, a tak naplníte zákon

PETER BORGULA
člen cirkevného zboru

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	J						B		
2									
3									A
4									
5									
6	D			M					
7							á		
8									O
9						v			
10	Ý								
11				N	m				

*Am Ende steht nicht der Schmerz.
Am Ende stehst du, Herr.
Mit dir kann ich annehmen, was weh tut,
mich wehren, so gut es geht,
durchhalten, wenn es sein muss,
ja sagen, widerstehen,
hoffen und so erfahren:
Am Ende steht nicht der Schmerz.
Am Ende stehst du, Herr,
Weg, Wahrheit und Leben für mich.*

WOLFHART KOEPPEN

*Na konci nie je bolesť.
Na konci si Ty, Pane.
S Tebou viem prijať aj to, čo spôsobuje bolesť,
brániť sa tak, ako sa dá,
povedať „áno“, priečiť sa,
dúfať a tak okúsiť:
Na konci nie je bolesť.
Na konci si Ty, Pane,
Cesta, pravda a život pre mňa.*

VOĽNE PRELOŽILA A. P.